

ТАВРУЮТЬ ФАРЛЕЯ

ВАШИНГТОН.— „Ліга Реформ Цивільної Служби“ натаврувала головного почтмайстра, Фарлея, який є теж головою „Національного Комітету“ Демократичної Партії, за те, що він уживав поштової організації цілої поштової організації для політичної пропаганди, та для збірки грошей для своєї партії. З його підписом появилися були однодоларові сертифікати з виразним пропагандивним змістом, які були розіслані через пошту. Фарлей заперечив це, однак чомусь не загрозив слідством тому, хто надужив його підпису.

КРИТИКУЄ ФАРМЕРСЬКУ ПОЛІТИКУ РЕПУБЛІКАНЦІВ.

МЕМФІС (Тенесі). — Честер Дейвис, відомий знавець аграрних справ, критикував фармерську політику Республіканської Партії за те, що у своїй платформі, ухваленій на конвенції в Клівленді, змагає до обмеження чужих аграрних імпортерів і до більшої торговельної ізоляції. Бо піднесення мит на фармерські продукти мусить потягнути за собою теж підвищує мит на фабричні продукти, а в слід за тим мусить пхнути край на шлях крайнього економічного націоналізму, який уже прийняв в Європі і який є причиною загального обмеження міжнародного товарообороту.

ДО СТВОРЕННЯ ТРЕТЬОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ ШЕ ДАЛЕКО.

ВАШИНГТОН.—Провідники прогресивної групи, а також прихильники конгресмена Лемке, який заступає інтереси західних фармерів, сказали, що натяк священика Коклина про створення третьої політичної партії і третього кандидата на президента це передчасний. Тяжко собі уявити, щоб ті три групи, „Розділ суспільного майна“ Тавнсенда, „Суспільна справедливість“ Коклена і аграрні прихильники інфляції могли прийти до якогось ближчого порозуміння.

КАНАДА НАСЛІДУЄ ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ.

ОТАВА (Канада). — Канадський найвищий суд узнав більшість актів, що їх впровадив уряд Бенета тому два роки, неконституційними. Подібно, як у Злучених Державах, ці акти були частиною канадського „ню ділу“ і вони прямували до того, щоб згоріли регулювати економічне життя нації. На зразок американського найвищого суду канадський суд узнав ці акти неконституційними тому, що вони загрожували особистій свободі горожан і свободі поодиноких провінцій.

ОРГАНІЗАЦІЯ СТАЛЕВИХ РОБІТНИКІВ.

ПІТСБУРГ.—Комітет організування сталевих робітників вислав 200 організаторів по сталевих фабриках, щоб охопити сталевих робітників у робітничих союзи. Організуються вони будуть не на засаді фаху, тільки на засаді промислу, і належати будуть не до групи Гріна, але до групи Луїса. На цю ціль призначено вже пів мільона доларів. Цілою цілью руху, як подав до відома комітет, є оснувати постійну організацію, через яку можна було б робітникам добиватися взаємного зиску в промислі й організуванням шляхом добиватися мирного поладження відносин між капіталом і працею.

ПЕРЕСТЕРІГАЄ РОБІТНИКІВ ПЕРЕД УРЯДОМ.

НЮ БРОНСВІК (Нью Джерзі). — На конференції сотки представників різних робітничих організацій в Інституті Праці університету Ротгерса Чарлтон Огбурн, правний радник А. Ф. П., сказав, що робітники повинні вистерігатися завеликого втручання уряду в робітничі справи й не повинні занадто покладатися на уряд у поладжуванні робітничих справ. Свої справи робітники повинні поладжувати в першій мірі самі, безпосередніми переговорами з власниками фабрик, оперши їх на моральній силі своєї організованості.

АПЕЛЬ ДО МОЛОДІ.

КЕМБРИДЖ (Месечусетс). — На закінчення шкільного року в університеті Редкліф пані Джо-зефіна Рош, асистентка секретаря скарбу мала промову, в якій зверталася до ідеалізму молоді й закликала видержати нинішні аномальні хаотичні відносини, які створили старші покоління і серед яких молодь має малу нагоду якось у житті пробитися. Але серед тих відносин, говорила пані Рош, терплять багато також старші покоління й мусять зводити тяжку боротьбу з анархічними, шкідливими особняками, які тільки й те роблять, щоб усе псувати й комусь перешкоджати у творчій праці.

ДОБАЧУЄ РОМАНТИЗМ У НИНІШНІЙ ТЕХНІЦІ.

ІТАКА (Нью Йорк). — Професор університету Корнелія, Алістер, сказав, що в нинішньому, на сповід змеханізованому, віці є теж багато романтизму, що його відбиває вигляд хмародерів, мостів, авт, літаків, балонів і т. п. Романтичний дух міститься в жадобі відкрити якісь нові краї, досягнути скорістю, знищити віддаль, винайти якийсь новий винахід.

ЛІКАР-ЧУДОТВОРЕЦЬ.

Перед париським судом став араб з Алжира, Кіскі-Резгі, що займався лікарською практикою. Він не розумів, як можна домагатися від нього якогось диплому, коли він лікує своїх земляків найкращими ліками — чудовими віллями, усякими чудодійними порошками та компресами. Прийшов до нього Мальбрук Бен Салом. Чудотворний лікар заглянув йому до горла і сказав: „Ти маєш якийсь поганний боляк; треба його вирізати“. Взяв кухонний ніж, підігрів на свічці, хоч пацієнт ревів від болю, вирізав йому боляку. Пацієнт пішов вчором до шпиталю, а за три дні вмер. Лікарі ствердили, що він мав рака в горлі. Суддя каже до Кіскі-Резгі: „Виж убили його!“ — Як убив? Чи я міг зробити йому що доброго або злого проти волі Алла-га? „Ви взяли від нього 500 франків за ту операцію“. І тут воля Аллага. Паризький суд, зваживши невилічну недугу пацієнта і факт, що араби самі пхаються до таких чудодійних знахорів, ще й тому, що не може наповняти в'язниці тисячами таких ошуканців, засудив лікаря всього на... 2 місяці в'язниці.

СМЕРТЬ ПАСТУХА ПІД КОЛЕСАМИ ПОІЗДУ.

На залізничному шляху Галічківці-Копичинці згинув під колесами особового поїзду пастух Бронислав Пата-ла з Котівки. Він хотів перед переїздом поїзду перегнати корови через залізничний шлях і опинився під колесами льокомотиви.

УФА В ПОЛЬЩІ.

Бераїнська фільмова фірма Уфа вислала до Польщі своїх представників, щоб накрутити нову короткометражну фільму. Досі на берлінських екранах висвітлюють дві фільми з Польщі, накручені Уфою: одну про Краків, другу п. н. „Між Чорним і Білим Черемошем“. Зачувати, що нова фільма буде теж узятя з Карпат.

БОМБА В СКЛЕПІ.

До skleпу Мошка Блята при вул. Каміонковській у Варшаві кинув хтось бомбу, що вибухла й нищила товари та внутрішню обстановку. Бомба була ладжена з матеріалів з великою вибуховою силою. Підозрюють, що це діло польських ендеків.

НЕ БУДЕМО ІСТИ ПЕЧЕНКИ.

Славний данський учений Петер Фрейліх видрукував у Стокгольмі протест проти „модерних метод, яких уживають при годівлі домашньої птиці, щоб вони були товстіші. Одна з тих метод — іструмент, яким насильно годують домашню птицю, позбавляючи її потрібного природного руху. Виявляється, що загал, який смачно заїдає курки, качки та гуски добре підготовані, навіть не добувається, як вони терплять, щоб відгодувати свою печінку. Вже заснувалося товариство, яке заявляє, що не буде більше їсти гусачої печінки, і яке веде пропаганду проти власників великих склепів, що масово продають бити птицю.

9-ЛІТНЯ ДІВЧИНА В БРАЗИЛІ СТАЛА МАТРІЮ.

У вищій суді стейту Санта Катаріна у Флоріанополіс у Бразилії стверджено 16 травня, що десять-літня дівчина стала матрію. Батько дівчини посвідчив, що дитина його дочка важила 12 фунтів, коли було їй 6 місяців. Зізнання потвердили два лікарі.

СПОСІБ КАРИ СМЕРТІ ОСТАЄТЬСЯ ОДИН РІК НЕЗМІНЕНИМ.

Міркування про законопроект скасування вішання як карі смерті в Канаді відложено 22 травня в палаті послів на один рік. На пропозицію міністра справедливості Ернеста Ляпобейта відтягнув посол Блейр (ліберал) свій законопроект, щоб замість вішання прийняти за спосіб карі смерті приспання газом.

ЛЮДИ БОЖЕВОЛШТІ ПОВІСЯ НА ДЕНЬ.

Як показують статистичні цифри, зібрані заведеними для божевільних у провінції Саскачеван, то там щоденно два мешканці тої провінції божевольні. Так сказав у Ріджайні міністер здоров'я Ю-рик. У квітні прийнято до заведення для божевільних 56 осіб.

ДВОБИЙ ПОЛЬСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ.

У Львові відбувся двобій між львівським публіцистом ред. К. Г. і кореспондентом одної варшавської газети, п. П. Двобій був наслідком гонорового конфлікту у зв'язку з пресоювою полемікою, що торкалася характеристики польського громадянства у Східній Галичині. Після двократної вимини стрілів противники розійшлися без перепорок. Обом не сталося нічого.

КОНКУРУЮТЬ З МАСЛОСОЮЗОМ.

У Касперівцях, пов. Заліщицький, відкрили окружну молочарську кооперативу, що належить до „Малопольського молочарського союзу“ і обіймає своєю діяльністю терен 5 сіл. Це вже третя польська окружна молочарня в заліщицькому повіті. Всі вони обіймають своєю діяльністю 35 сіл. Маслосоюз має у Заліщицьчині тільки одну молочарську централю. — У Боркові посвятили й отворили окружну кооперативну молочарську кооперативу. Утворення цієї молочарні є етап в акції, якої метою обняти весь повіт сіткою конкуренційних молочарських кооператив.

ВЕЛИТЕНСЬКИЙ ПАМ'ЯТНИК МУСОЛІНІ.

У варстатах у Бонджіродімо працюють над велитенським пам'ятником Мусоліні, що стане незабаром на форумі Мусоліні в Римі. Як повідомляє італійська преса, пам'ятник високій 262 стопи і важить 500 тон. Величезна різьба представляє Мусоліні, прикритого тільки шкірою льва і видержану в характері староримських статуй. Творцем цього пам'ятника є славний італійський різьбар Арнольдо Беліні.

НАСТЯ ВОЛОШИН ЧЕРНИЦЕЮ.

В монастирі СС. Василіянок при вул. Потоцького у Львові відбулися 21 травня ц. р. перед полуднем обличини стигматички Насті Волошин, себто її вступлення до цього монастиря. Чину обличениці довершив митрополит Шептицький у монастирській каплиці в супроводі кількох священників. Настя Волошин і ще одну кандидату на черницю привели до каплиці. Обі буди вбрані в білі весільні сукні та вельони, а в руках держали свічки з китицями цвітів. Співав хор монахів. Митрополит поставив обом кандидаткам приписані обрядом запити і вони відповідали на них. Опісля дав їм черничі одяги, а за хвилину обі вернулися уже вбрані по чернецю. Навколішках вислухали Службу Божу, яку відправив о. д-р Г. Костельник. Після Служби Божої митрополит виголосив коротку промову й уділив їм архиєрейського благословення.

ПРЕДСТАВНИЦТВО КНЯЗІВСТВА АСТОРІ.

Одного дня появилася недавно в Лондоні нова дипломатична місія держави Асторія. Наняла віллу, завісідала прароп і почала працювати. Гостей приймала рідко сам посол — поважний, елегантний старший панок, здебільша його урядовці. У місії почали бувати достойники і багаті люди, головню чужинці. Багаті дами з перлами та брильянтами приймала молода царівна жінка. Потяглись туди артисти, вчені, мистці. Відбувся теж бал в одному великому готелі, влаштований місією Асторії. Нагода була: асторійське княжна заручилася з князем Кравонії. Представник Асторії пояснив гостям вагу такого подружжя — воно покладе край віковій ворожнечі двох країв. Бразилійські й аргентинські плантатори, присутні на цьому святі, виголосили тоасти в честь обох королівств. Перша звернула увагу на ці незвичайні виступи поліція, що дістала звідкись запрошення з асторійським гербом. Перевели слідство і ствердили, що все це невинний жарт, що мав на меті заглузувати собі з усіх країв багатих і достойних панків, які були горді на те, що бували в таких високих колах. Ролію посла та його жінки грали безробітні актори. Хто покривав кошти цього жарту невідомо. Тому, що ніхто не втрутив нічого на цій забаві, організаторів її — молодих лондонських дипломатів покарали тільки їх влада доганою і деяких перенесли на інші становища.

ТАКИ ВІЗЬМУТЬ УЧАСТЬ В ОЛІМПІАДІ.

Хоч який лівий є теперішній уряд Франції, а таки вирішив, що французькі атлетичні та спортивні клуби візьмуть участь в Олімпійських змаганнях, що відбудуться в націстичній Німеччині. Рішено взяти теж участь і в „Робітничій Олімпіаді“ в Бардселоні. Тепер же має слово парламент, що мусить призначити гроші на покриття коштів цієї участі.

СЕНЗАЦІЙНІ ЗІЗНАННЯ БАНДЕРИ НА ПРОЦЕСІ О.У.Н.

ЛЬВІВ. — З усіх підсудних, обвинувачених у приналежності до Організації Українських Націоналістів, державній зраді й у виконанні терористичних актів, найзнаменнішим являються зізнання Степана Бандери. Предсідник не дозволив йому подавати мотиви, які спричинили акцію ОУН, і казав, що велить його зараз вивести жандармами з салі, як буде на суді квестіонувати справу приналежності Галичини до Польщі.

Признає, що був провідником ОУН та УВО.

Потім Бандера заявив, що це він видавав прикази вбити Бачинського, директора Бабія, А. Крушельницького й інших. Приказував це як провідник ОУН та УВО. Він точно розповів, як докладно проведено, що Яків Бачинський був поліційним конфідентом, як Бачинському навмисно подано рижні секретні відомості, щоб переконатися, чи він їх донесе поліції, що й дійсно сталося. Дперва по тій обсервації організаційний суд затвердив присуд смерті на Бачинського.

Присуд на Бабія був за національну зраду.

Бандера розповів теж про вину вбитого директора Бабія. Осуджував його виховну діяльність у гімназії. Як найбільшу провину вважав Бандера те, що дир. Бабій передав у руки поліції одного студента, що розкидав у церкві нелегальні летючки. Організація, казав Бандера, остерігалася дир. Бабія, та він заявляв, що не боїться ОУН. В учеників вмовляв дир. Бабій льояльність до польської держави, кажучи, що українська національна рація цього вимагає.

Крушельницький і наклепи на національний рух.

Присуд смерті на ред. А. Крушельницького, казав Бандера, залав за те, що він поширював у своїх газетах наклепи на український національний рух, кажучи, що його інспірують чужі чинники. Коли Бандера довідався, що Крушельницький їде до Советів, відкликав присуд смерті, будучи певним, що він одержить гідну заплату від самих Советів за свою рабську службу, що й сталося.

Льояльність до ворога є національним злочином.

Польський прокуратор запитав Бандеру, чи він видав приказ вбити дир. Бабія за те, що він стояв на становищі, що українська національна рація вимагає льояльного відношення до польської держави. Бандера відповів: Якби дир. Бабій був лише льояльний і свою діяльність вів згідно з вимогами національної етики, тоді ОУН не була би видала приказу вбити його. Одночасно Бандера додав, що кожна льояльність до окупантів є в його розумінні національним злочином.

Як видавано прикази вбивати.

Бандера вияснив далі, що приказ смерті на члена ОУН видавав організаційний суд, а його мусів затвердити найвищий суд. Зате присуд смерті на йечлена міг видати сам провідник. У тім випадку сам підсудний.

Не дозволено говорити про угодовців.

Бандера вияснював далі тих ворогів, з якими бореться ОУН. Як тільки згадав за українських угодовців у Польщі, предсідник не дозволив далі говорити.

Як велася розвідка.

Потім іще вияснив, що розвідка в ОУН була ведена в такий спосіб, що один член рішучо не знав другого.

Вплітав ідеологію ОУН.

Бандера намагався на всі лади перехитрити предсідника суду і, не зважаючи на його заборону, вплітати у свої відповіді дещо з ідеології ОУН і боротьби українських націоналістів за українську державу.

ВІДГОМІН ЗБРАТАННЯ СОЦІАЛІСТІВ З ЖИДАМИ-КОМУНІСТАМИ.

ЛЬВІВ. — „Діло“ подає новинку про „Протижидівські заворушення у Скодьому“. Заворушення ті, як подає урядовий комунікат, викликали „робітники“, що брали участь у святі в честь І. Франка в Нагуевичах. Вони то, вернувшись з цього свята до Скодього, вибили шиби в місцевій українській захоронці. На вістку про це українська націоналістична молодь вирушила на місто і почала бити шиби в жидівських домах. З одного дому магістер прав Братшпід дав два револьверові стріли, причому одна куля ранила Якова Глатштайна в ногу. Поліція, як каже польське звідомлення, арештувала провідників заворушень. Однак заворушення повторилися на другий день, бо українська молодь знову почала бити шиби в жидівських домах і заняла більшу частину міста, причому ранено Маркуса Пресеса. Поліцію зміцнено й арештовано 14 осіб.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016.
4-0807.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

САМЕ НАЙКРАЩА ПОРА

Це вже літо, а з ним і прогульки, пікніки та різні заваби під голим небом. Це час, коли влаштуємо різні Національні Дні, себто такі патріотичні та товариські імпрези, на яких краще поважати справу з товариською розривкою. Це час, коли маємо змогу стрітнутися в гарній настрою з багатьма своїми знайомими, з сотками нам знайомих осіб.

А тепер подумаймо, чи вже простий розум не порадить нам у такий час присвятити трохи уваги такій справі, яка може неодному оплатити кошти його прогульки чи пікніку, а разом придбати йому призначення доброго, свідомого громадянина. Коли трохи застанемось над тим, про що тут говоримо, то легко прийдемо до переконання, що маємо тут на думці справу придбання дітей чи старших осіб як нових членів чи члениць до нашої організації.

Шановні Союзівці! Агітувати за У. Н. Союз — це почесна робота. Придбати члена до У. Н. Союзу — це патріотичне діло. Допомогати збільшувати членство У. Н. Союзу — це одна з найкращих праць, на яку може здобутись український імігрант в Америці. А хто глядить на нашу справу в Америці саме такими очима, тоді доперва він зрозуміє українське життя в Америці. Та зрозуміти це може вповні тільки така людина, що має нахил до правдивої, позитивної, мозольної, народної праці, що вміє думати про будуче, що в народній праці не задовольняється фразами і хвилими фаєрверками, а хоче бачити правдиво великі осяги нашої іміграції.

Хай ніхто з громадянства не зражується тим, як йому приходить навіть і втерпіти, коли затягає нашу іміграцію до тої організації, що є найбільшою досконалістю, на яку здобувся наш нарід в Америці. Будемо тут правдивими українськими жовнірами! Та бути ними треба в першу чергу тим, що вже є в рядах Союзової Армії. Ім то треба тепер розпочати новий наступ на наше громадянство, що ще не є в У. Н. Союзі. А в тім наступі не повинно бути в нас дезертирів. Наступаймо всі разом, тоді наша перемога певна. А якби ми так вплинули на наше громадянство, щоб воно збільшило ряди Союзової Армії, то мали б змогу доклати великих і гарних діл, якими піднесли б українське ім'я і якими притягнули б легше й менше свідомих до своєї української родини в Америці. Тоді й наш голос заважував би більше і в таких справах, які можуть принести полехи Рідному Краєві.

Є багато, дуже багато причин, чому нам треба придбувати нових членів до У. Н. Союзу. Всі ті причини добрі, благородні й патріотичні. Дбати про них, значить вести добру і патріотичну роботу. А на неї саме тепер є добра пора. Пригадуємо це нашому Членству і Громадянству.

Д-р Остап Грицай.

МОСКОВСЬКА ЖОРСТОКІСТЬ

На цю тему писав я вже читачам нашого журналу не раз, нагадуючи здебільша то, до принагідних публіцистичних статей в європейській пресі про це, то до появ таких же книжок, писаних європейцями, які ще зберегли собі настільки здорового розуму, що вміють відрізнити поетичну фантазію від дійсності, і Росію російських письменників від Росії білих і червоних царів. Бо Росія російських письменників — це вже давна — хіба за винятком колишніх революціонерів між ними, або таких вишкочків своєю гнівною волюнтаризмом духовостей, як Михайло Лермонтов („собака"), як називав його Микола І. — це „свята країна чудних святців". Матерня країна зворушувала праведної поії Соні Мармелядової, аж ген до „святих" босаків і непотрібів Горького, що крадуть, ріжуть людей і записуються як безроги менше більше з тим чи нізмом здеправованої голої, що і „святці" Достоевського і герої „святців" Толстого та „святці повії" Купріна. І тому, що колишня фраза про якусь „свату Росію" стала згодом для західної Європи — як через незнання фактичних обставин життя в Росії, так і через недостатню гострішого критицизму в ширших колах читачів — просто догмою, то європейський інтелігент ще й після війни, вже в епосі, коли мав нагоду чути про страшні грізи большевицького режиму, ще завжди не зміг позбутись сентименту для підліваючої кровю „матушки", та її „Христової людини", і, насолоджуючися звуками пісеньки про Волгу, водно бачив і бачить Москву в романтичній освітленій шкерт перестарілих поетичних традицій. Ви розгорніть ось нпр. німецьке видання Купрінової „Лми" з 1924 р., а прочитаете там у передмові знаменитого віденського критика Ганса Лібштейна так:

„Наскільки невизначні і не людські є російські політики, настільки великою видається мені російська людина, що зрозуміла своє післанництво (!) тут на землі. Бо російська політика це багн невідрадних промахів і кривавих провин. але російська людина носить у собі Христа..." („Айн Ворт ан ден Цензор", ст. 14). А для такого визначного європей-

ського критика, як берлінський Альфред Кер, який уже гостро критикує Толстого і називає його „Владу тьми" просто свинством, російська людина в Достоевського ще всетаки подиву гідна, і нпр. Бернзон не може рівнятися з творцем Сонь, Раскольнікових, Ідіотів, Бісів та московських трупа-рен, де передовсім запропону-рені в них це озвірілі злочинці, ніяк. А коли відомий німецький письменник, віденець Фелікс Зальтен мав відвагу проголосити недавно, що „Толстой і Достоевський це великі отруйники європейської душі", то Дмитро Мережковский у передмові до одної німецької книжки про російську літературу кличе у відповідь з емоцією, гідною кращої справи: „Для вас, європейці, Христос це щось, що було і вже не існує, а для нас, для Росії, Христос це щось, що було, є і буде завжди. І саме це, той Христос, це для вас, європейці, та наша „отруя", що може стати для вас і лікарством..." (Еліас-Берг, Русс. Літ. Х.).

І це вам осятак автор таких творів, як романи про Юліана Апостата та про Ліонарда да Вінчі!

Отимто просто радіти доводиться нам, коли нас до часу являється в культурній світі книжка, що, спираючися виключно на факти живої дійсності, доказує всю брехню фраз про „Христове післанництво" російської людини тут на землі" і розгортаючи картини мо-що це зима, то який утікач мусів зовсім певно замерзнути в снігу, а в літі знову з ступу, наскільки взагалі його це зломили і не заперотили о-після в карний табір. Отаким карним табором нпр. був міг собі спокійнісінько гинути форт Александровск над Каспійським морем, де зобов'язували найтяжчі примусові роботи. Отак між іншим мусили тут полонені добувати з мор-ської води сіль, що Кріст роз-мальовує обширніше в такій картині:

„Російський вартовий нака-зав мені начерпувати густу рі-дину великими дерев'яними лопатами та звершувати її на березі. Так пів годи-ни стояв я вже по колі-мальнованими тут страждання-ми нещасних полонених на-віть „Данта старого можна б беріг. І хоч це вже була осінь, зялякати", як каже раз наш Шевченко. І я певний, що в

„Австрійських жовнірів (ми-ж ними очевидно цілі ряди укра-їнців! — О. Г.) попало було в московський полон 2,111,146 чоловік, з чого вимерло: 530,000 з голоду, з бід та на-недуги; 150,000 через одержа-

ні рани;—80,000 вимордуваних московськими салдатами, і 11,000 у метушні революцій-них боїв, отже разом 721,000.

„Оті страшні числа видвига-ють на початку книжки Крі-ста, що являється потрясаю-чим звітом з другої війни ав-стро-мадярських жовнірів, ні-бі своєрідної Одисейї просто-рами Туркестану, Афганістану, Персії та Бухари, тими просто-безмірними просторами, які-наш колишній десятник Райне-рового піхотинного полку промандрував у муках і тер-піннях, як і багато, багато ін-ших його товаришів, учасни-ків тієї найбільшої мандрівки народів, про яку згадує но-вітня світова історія".

Бо страшною була дорога отих нещасних полонених! Му-ки, страждання і тисячкратна смерть усього роду чатували на них: недуги і пошести, го-лод і поби, а було і так, що-такий бідолоха просто замер-зав на якимсь там берлозі, от-як віденець Вайсгапел, і вже-більше не підвівся. Недоста-вало ось якої помочі. Нпр.: в од-нім величезному таборі вибухає тиф, і щоденно вмирають тут-сотки тисяч людей. А яка лі-карська поміч була тут? Отже-в цілому три австрійські сані-тети, один московський фель-чер і один старший моск-овський військовий лікар, що-розпоряджував усього неве-личкою кількістю йоду, кіль-кома флашками гліцерину, як-тим усім, що тут було медика-ментами. І так доводилось-приглядатися тому масовому-вмиранню, що так скажу, з-за-лодженими руками. Отимто-все наново намагається хтось-з полонених утікати. Але як-що це зима, то який утікач мусів зовсім певно замерзнути-десь у снігу, а в літі знову з-ступу, наскільки взагалі його-це зломили і не заперотили о-після в карний табір. Отаким карним табором нпр. був міг собі спокійнісінько гинути форт Александровск над Каспійським морем, де зобов'язували найтяжчі примусові роботи. Отак між іншим мусили тут полонені добувати з мор-ської води сіль, що Кріст роз-мальовує обширніше в такій картині:

„Російський вартовий нака-зав мені начерпувати густу рі-дину великими дерев'яними лопатами та звершувати її на березі. Так пів годи-ни стояв я вже по колі-мальнованими тут страждання-ми нещасних полонених на-віть „Данта старого можна б беріг. І хоч це вже була осінь, зялякати", як каже раз наш Шевченко. І я певний, що в

крім того йшов такий гарячий вітер, що десь коло полудня-спідня часть звершеної мною-купи перемішалась уже в білі-кришталіки соли, бо дрібка-вогкості в неї випарувала зго-дом геть. Але в мене через не-настанне згинання боліла спи-на так, що я де-далі за кожен-раз, коли мав дивитись лопату-вгору, міг випростуватись-тільки з найбільшою бідно! А. й пальці, якими я водно-вгортав держак лопати, боліли-мене вже так, що незабаром не-міг я вже розгорнути руки. Але скільки разів намагався-хтось з нас хоч на мент спо-чити, то наглядаючи нас вар-тові — це були самі молоді, московські салдати — почи-нали нас зараз страшно гань-бити та проклинати, і кидали-на нас великими каменюками, не зважаючи на те, куди вони-попадали (підкреслення оригі-налу. — О. Г.).

„Але я всетаки не всилі був-мучитись далі. Коліна в мене-тремтіли, ноги з довгого сто-яння в соляному лузі пекли-мене нестерпним вогнем, біль у-спині і в руках змагався, а до-того всі м'язи ramen почали-нестерпно дошкулювати. І тут-я на хвилю припочав та, сто-ячи, сперся на держак лопати, щоб хоч трохи відітхнути. Притім був я вже такий стом-лений і байдужний на все, що-на лайку і прокльони вартових-я навіть не звертав уваги. Та-раптом поцілів мене в саму-потилицю такий великий ка-мінь, що я в одну мить упав-лицем — в густу грязюку-рідини і, колиб мене то-луженими руками. Отимто-я вирішив не були з неї витягну-ти, а був би там напевно вду-шався. А ті молоді московські-вартові, які так зманиво вмі-ють посміхатися і співати на-картинах московської фільмо-вої пропаганди, хоч і бачили, що я звалений їх каменем, у-не зловили і не заперотили о-після в карний табір. Отаким карним табором нпр. був міг собі спокійнісінько гинути форт Александровск над Каспійським морем, де зобов'язували найтяжчі примусові роботи. Отак між іншим мусили тут полонені добувати з мор-ської води сіль, що Кріст роз-мальовує обширніше в такій картині:

„Російський вартовий нака-зав мені начерпувати густу рі-дину великими дерев'яними лопатами та звершувати її на березі. Так пів годи-ни стояв я вже по колі-мальнованими тут страждання-ми нещасних полонених на-віть „Данта старого можна б беріг. І хоч це вже була осінь, зялякати", як каже раз наш Шевченко. І я певний, що в

історії демаскування „святих Росії" Горьких і Мережков-ських, Дзержинських і Сталі-нів книжка Кріста збереже-своє трітке значіння. Бо хоч-і стільки мільонів людей вигу-била вже ота „свята" біда і-червона Росія у своїм ненасит-нім пожаданню „всієї влади-для Москви", то поклонників-ї в культурній світі нині, на-диво, ще дуже багато, і наскільки не чуєш від них-фрази про „Христову душу" російської людини, то дізнаєш-ся принайменше про „нове-людство", що нібито родиться-там, у Большевії, на наших о-чках... Отак у дуже поважнім-парижським літературнім жур-налі „Ле Нувель Літерер" з-16. травня 6. р. подибуємо-мабуть пану Блюмові на поті-ху! — одушевлену статтю яко-гось Пера Парафа про славет-ного редактора „Ізвестій", тов. Бухаріна. Він то недавно, при-нагоді чергової сесії Міжна-роднього Інституту Духової Кооперації, та в привіт таких-людей, як Томас Ман, Мада-ріага, Жиль Ромен, Карель Ча-пек та Поль Валері наопові-дав таких чудес про „епохаль-ну, пролетарську революцію", про „властивий марксизм", про „мертвий капіталізм" з-його „людиною-машиною" і „властивий марксизм" з його „людиною живою" і „людно-ю совершенною", що бідний-Пер Параф просто не всилі-здумати всієї далекодистости-тієї „нової Росії"... Тільки про-трибунали чекістів не почув-ли Параф нічого від тов. Бу-харіна, ні про мільони виголо-джених українців, ні про те, як-то в Александровську веселі-московські Ваньки, Алюшки та-Сашки вигублювали полоне-них соляним лугом та каменю-ками...

І тому то така велика вага-вської правди про нечувані-злочини ненаситного кровю і-трупом московського Молоха.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БЕСТ ІСТОН, ПА. Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 137, повідомляє місцеві хі позамісцевих членів, що-піврічні збори відбудуться в неді-лю, 21 червня, в годині 2-гій попо-лудні, в галі парохіальній. Просимо-всіх членів прийти на ці збори, бо-маємо важні справи до розгляджен-ня. Контрольори здають свій звіт-за шість місяців. Довгуючі члени-щоб старались вирішати свої до-логости, бо в протинний раз буд-уть суседадані. Мирон Загоройко, пресд.; Іван Терельський, кас.; Мих. Колодуб, секр.

Р. Гр.

МАЄМО КОНСТИТУЦІЮ

(Оповідання).

(Докінчення)

3)

Стовпик закинув на плечі мішок і знов поклав руку на клямрі ливни.

— Кажу вам, не робіть тої дурниці, бо відпокутуєте! — крикнув панок, хапаючи Стов-пика за рамя.

— Лиши мене, панський дурню якийсь, проклятий! — розкричався Стовпик. — Що-вільно, стоїть написане на-блясі. Маємо конституцію! Із-конституції сказано, що пра-во рівне для всіх. Вільно па-нам тягнути, вільно й мені. Цей во, хоч не найясніший ці-сар, касує конституцію! Спер-шу заборонив мені пловати, бо-потому не позволив курити! Нарешті тягнути не дозволяє. Відчепися, біді!

Стовпик відіпхнув руку пан-ка від себе.

— Підете до арешту, як по-тягнете! — сказав панок. Ста-нув при вікні і хотів Стовпни-ка відіпхати.

— Цього мені вже забагато! — розкричався Стовпик. — Що-то тебе те обходить. Як за-пруть, то не тебе, а мене... Вступишся, дурню, чи ні?!

Коли панок не вступався, Стовпик дав йому п'ястком такого стусана в живіт, що той-неначе бже духа вправ у кут. Тепер Стовпик вхопив клямру і здорово спінув.

Роздався гострий свист. Га-мівники зойкнули, колеса за-скреготали, поїздом затрясо і він осів. Зчинився крик стрі-вожених пасажирів.

Приблиз кондуктор, що ве-де поїзд і кондуктор, що ви-падково також їхав. Увійшли до вагону, де на коритаріку-вже спокійно стояв Стов-пик, ждучи, щоб йому від-пухнули двері. Кондуктор до-сить не делікатно відсунув-Стовпника на бік і вскочив до-переділу, де панок сидів чер-воний, сердитий.

— Хто потягнув алярмову ливну? — спитав його кондук-тор, кричучи. — Ви потягли ливну! На що? Для забавки?

— Я... Панок був такий обурений, що не здужав вимовити друге-слово. Він став важко дихати. Цілий коритарик наповнив-ся подорожніми.

— На що ви потягли ливну? — також кондуктор заревів до панка.

— Це буде вас грубо коштувати! — додав кондуктор.

— Як не було крайньої ко-нечности — додав кондуктор — на що ви ливну потягнули? Пане! Чи будете ви ласкаві-нам нарешті відповісти?

— Я ливни не тягнув! — на-решті крикнув панок люто. — Таке закидати мені, то край-ня безличність!

— Пане! Числіться зі слова-ми — зверещав до нього кон-дуктор, котрому на круглім-товстім лиці з гніву аж очі на-верх випустилися.

На коритарі роздався крик Стовпника:

— Розступіться, бо я хочу-вийти!

Напастований залізничною-службою панок показав на-коритарик і важко дихаючи, сказав:

— Той хлоп там... — Ага! — крикнув кондук-тор. — Треба було сказати-зараз, що тут був бандитський-напад. То цей хлоп напав на-нас?

Захитався і випустив Стовпи-ка з рук.

Подорожні кинулися на-Стовпника. Та він своїми-п'ястками частував так, що вони-повідсакували від нього.

— Утихомиртеся, панове! — роздався глос кондуктора. — Це не шкідливий хлоп. Та-кий бандитського нападу не-зробить!

Знов звернувшись до панка, кондуктор промовив строго:

— Тепер останній раз пи-таю, нащо ви потягнули лив-ну? Гадаєте, що з нас можна-так жартувати? Пане! Гірко-ви той жарт відпокутуєте!

— Чого ви мене чіпалися? Я не...

— То я потягнув, — сказав-Стовпик цілком спокійно.

— На що?! — скричав кон-дуктор.

— Бо мені треба було вий-ти!

— Це не вільно! — ревів-кондуктор.

— То на що пишете на таб-лиці, що треба тягнути!

— Це не стоїть на таблиці! — заперечив кондуктор.

— Колиж бо стоїть! — впер-ся Стовпик.

— Чи ви може сказали йо-му, що має потягнути? — строго спитав кондуктор пан-ка.

— Такі інсинуації випрошую

себе! — відповів панок обу-рений. — Прощу дати мені-книгу зажалень!

— Той пан забороняв мені-і робив перешкоду — запев-няв Стовпик. — Та це йому не-помогло. Дістав п'ястком в-черево так, що до смерті не-забуде мене.

— Я вас прикажу арешту-вати! — крикнув кондуктор до Стовпика.

— Дурному скажіть це! — відповів Стовпик. Я тепер ви-сідаю і ви мусите випустити-мене. Той пан, що вийшов на-попередній стації, сказав мені-цілком виразно і ясно, що як-хочу вийти в Клучці, то мені-лиш треба потягнути ливну.

— Хто був той пан? — спи-тав кондуктор.

— Дуже ввічливий, розум-ний і добрий пан! — відповів-Стовпик.

— Зажартував собі — по-яснив панок.

— Як звється? Відки він?

— Не скажу.

— І я не знаю! — сказав-Стовпик.

Побачивши, що двері ваго-ну відчинені, Стовпик раптом-проглотився і вискочив з ва-гону. Кондуктор і кондуктор-за ним. Вхопили його і стали-кликати жандарма. Начальник-стації знав Стовпика і його-випустили. Поїзд відіхав із де-

ПОВІДОМЛЕННЯ.

ДЛЯ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ З WILKES BARRE, PLAINS, NANTICOKE, GLENLYON, EDWARDSVILLE, BRESLAU I BERWICK, PA., ТА ДЛЯ ВІДДІЛІВ З SCRANTON, OLYPHANT, TAYLOR, AVOCA, MAYFIELD I JESSUP, PA.

Отсим подаємо до відома, що-в СУБОТУ, ДНЯ 20-ГО ЧЕРВНЯ (JUNE) 1936 РОКУ-в годині 7-мій ввечір відбудуться-В ЦЕРКОВНІ ГАЛІ, WILKES BARRE, PA. 635 NORTH RIVER STREET,

УРЯДНИКІВ І ЧЛЕНІВ НАСТУПНИХ ВІДДІЛІВ: 99, 157, 223, 278, 48, 29, 319, 154, 169, 30, 164 I 333. — Знов-У НЕДІЛЮ, ДНЯ 21-ГО ЧЕРВНЯ (JUNE) 1936 РОКУ-в годині 7-мій ввечір відбудуться-В ГАЛІ УКРАЇНСЬКОГО ГОРОЖАНСЬКОГО КЛЮБУ, 416 NORTH 7th STREET, SCRANTON, PA.

УРЯДНИКІВ І ЧЛЕНІВ НАСТУПНИХ ВІДДІЛІВ: 123, 144, 159, 162, 208, 229, 280, 86, 114, 187, 193, 326, 185, I 311.

На збори повинні прийти обов'язково урядники всіх-вище поданих відділів. Також на збори повинні прийти й-члени, але тільки з тих місцевостей, в яких будуть відбудува-тися збори. На зборах в обох місцевостях говоритиме в орга-нізаційних справах гол. рекордовий секретар Д. Галиччич.

Головна Канцелярія У. Н. Союзу.

141-2

сять-мінутним спізнанням. Ко-ли відізнав, служба поїзду, кленучи, відгрозувалася-п'я-стками. Стовпника це ні тро-ха не заболіло, ані розсерди-ло. Весело усміхнений махав-капелюхом і кричав „щасли-вої дороги". (Кінець).

Джерзі Сіті, Н. Дж. — До-проголошених жертводавців-по панахиді за померлих-чле-нів 275 відділу ще додати: Марко Юрків \$1.50.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ.

Джерзі Сіті, Н. Дж. — До-проголошених жертводавців-по панахиді за померлих-чле-нів 275 відділу ще додати: Марко Юрків \$1.50.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЯК ІНШІ ДБАЮТЬ ЗА МОВУ.

У великій місячнику „Сейл Рівю“ поміщено недавно статтю відомого американського журналіста, письменника й знавця мови, Генрі Менкена, про відносини між американською й англійською мовами.

На цю статтю відкликнувся в Англії відомий на весь світ щоденник „Манчестер Гардієн“, і то відкликнувся довшою передовицею, в котрій розглядає основні критичні уваги Менкена в „Сейл Рівю“.

З того, що про мову пишеться звичайну передовицю, можна вносити, що такі передовиці про мову читачі читають. З того, що вони такі статті читають, можна вносити, як широко такими справами люди займаються.

АМЕРИКАНЕЦЬ РОБИТЬ ЗАКИДИ АНГЛІЦІЯМ.

У своїй статті в „Сейл Рівю“ Генрі Менкен робить англійцям у справі мови довгу низку закидів, які можна зібрати разом до одного закиду: „опікуни англійської мови в Англії втратили вже запал до творення нових слів“.

Під „опікунами англійської мови“ не розуміє Менкен граматиків. За справжніх опікунів мови він вважає всіх тих, що вживають мову практично для висказування своїх думок, почувань і бажань, а роблять це уважно, дивлячись, наскільки їх досяг відповідає їх намірам. У такому розумінні й людина без формальної освіти теж є опікуном мови, якщо вона думає про справу мови, а зате людина з формальною освітою, якщо про справу мови або зовсім не думає, або думає тільки чужими правилами, не конче є опікуном мови.

МОВА БЕЗ НОВОТВОРІВ.

Менкен показує, як відбивається на англійській мові те, що її опікуни втратили запал до творення нових слів, котрий колись мали англійці в часах королевої Єлисавети.

„Через те“, каже Менкен, англійська мова має гарні манери, а навіть деяку методичну елегантність, але не має новості, ріжнородності й відваги“.

У часах королевої Єлисавети англійська мова може не була така „елегантна“, не мала таких гарних манер, як нині, але вона мала живість, ріжнородність і відвагу. І в тій мові написано тоді літературу, що перевищає англійську літературу нових часів.

НЕМА ДИКТАТУРИ.

Закиди Менкена на адресу новочасних опікунів англійської мови розглядає „Манчестер Гардієн“ подрібно, і в цьому розгляді „Гардієн“ з одними поглядами Менкена годиться, а з іншими не годиться.

Як „Гардієн“ з котрим поглядом Менкена не годиться, він показує, чому він не годиться, а часто показує, що англійцям не можливо сповістити бажання Менкена.

І так „Гардієн“, з одного боку, признає, що англійці добре зробили би, якби прийняли до своєї мови деякі американські слова, які радить прийняти Менкен. Однак одночасно „Гардієн“ показує, що інші слова приймати не порадило, бо в Англії обставини інші, як в Америці. Наприклад в Англії не порадило б забирати слово на урядовці, котрого в Англії називають „поблик сервент“, та прийняти американське слово „дабл годлер“, бо в Англії урядовців не вибирають і при кожних виборах не скидають.

Замітно, що в цій цілій дискусії за мову не вживається ніяких аргументів з моралі, себто ніхто не закидає про-

тивникові неморальності. Обі сторони виходять із залогнення, що противник може мати інакший погляд на мову, та з того ще не виходить, і це ще не значить, що він неморальна, чи непатріотична, людина.

„ЛИФТ“, ЧИ „ЕЛЕВЕЙТОР“.

Каже „Гардієн“: „Менкен не радить англійцям прийняти замість нашого „лифт“ дивне описове слово „елевейтор“, але це слово можна згадати як пригадку, що не всю силу й короткість англійської мови мають наші приятелі за океаном“.

Ось маємо ілюстрацію, як дискутується про мову. Сказано твердо: Ви можете радити нам приймати американські слова, але не говорите, що всі сильні й короткі слова у вас, бо й ми теж маємо такі слова.

У НАС ІНАКШЕ.

Для протиставлення наведу уступ зі статті „Рідної Мови“ під наголовком „Найчастіші прогріхи письменницької мови в Галичині“:

„Віддаватися“ — дуже часто в живій галицькій мові, не рідке і в письменників, часом і наддніпрянців (напр. у М. Коцюбинського, що був під сильним впливом галицької мови)... Це дуже старе звичаєве слово, тепер зовсім неетичне й вульгарне... Треба це слово вигнати з нашого словника, бо змінене життя вимагає змінених термінів, — тепер же не „віддаються“, але виходять заміж, беруться, одружуються“.

Отже маємо тут зразок дискусії про мову. Наперед наголовок говорить про гріхи, отже про помилання релігійних правил. Далі говориться, що слово неетичне, себто противиться правилам доброго поведіння. Далі пишеться про слово як вульгарне, себто людина, що його вживає, показує, що вона не знає правил гарної чи пристойної мови. Все те завершене криком: „Вигнати його з нашого словника!“

ЧИ НЕЕТИЧНО ВИДАВАТИСЯ?

Можна справді спитатися: Пощо автор тої замітки про слово „віддаватися“ наплів стільки понять про гріхи, про етику, про пристойність, щоб заставити своїх читачів не вживати слова „віддаватися“? Чи не вистарчило навести уступи, в яких це слово видимо має грішне, неетичне, непристойне й вульгарне значіння?

Замість цього „Рідна Мова“ навела тільки один, такий приклад: Мовляв, гуцули кажуть: „Під тинном віддаються, в церкві вінчаються!“ Наперед, чи говорять так гуцули? Треба спитатися гуцулів, наприклад, чи знають вони про тин. Коли ж говорять про дівчат, котрі живуть невинчані, що вони під тинном віддаються, то чи з того вже виходить, що слово „віддаватися“ значить те, що „Рідна Мова“ думає? Найже тоді „Рідна Мова“ поставити замість слова „віддаватися“ якенебудь з тих слів, що їх вона радить вживати, та подивиться, що буде значити фраза. Що значить: виходить заміж під тинном? Що значить „беруться під тинном“? Що значить „одружуються під тинном“?

Чи не ясно, що значіння, яке приписує „Рідна Мова“ слову „віддаватися“, не в самому слові „віддаватися“, але в фразі „під тинном“?

ЗВІДКИ ВЗЯЛОСЯ „ВИДАВАТИСЯ“?

Авторові замітки про „віддаватися“ здається, що це слово має неетичне походжен-

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФІЛДЕЛЬФІЯ, ПА.

Українська молодь при праці.

За старанням місцевої молоді, що гуртується при Українському Просвітному Гуртку, виставлено дня 23 травня ц. р. в Народному Домі в Філадельфії оперу Аркаса „Катерину“. Цю тяжку оперу виставлено виключно місцевими молодими силами і вже тимсамим ця вистава була небуденною появою. Аматори, що відіграли зовсім поправно свої ролі, були молоді люди, роджені вже тут, або такі, що малими вихали з рідного краю. Поправної української мови, а також українських звичаїв і українського духа вони набралися ввечері, де після вичерпувачої денної праці вони учащали на спеціальні курси української мови, історії й географії при „Просвітному Гуртку“. Багато труду в оснуванні тих курсів поклав юнак Олександр Яремко. За свій труд він не вимагав ніякої нагороди. Також немало труду поклали пані Анастасія Рибаківна, як інструкторка тих курсів. І ось одним з корисних овочів цих курсів була згадана вистава.

Вистава випала надзвичайно вдало, хоч треба підкреслити, що деякі ролі були затіяні для початку. Найкраще вивязалися зі своїх ролей: С. Милан, панна М. Сарагун, панна Шагала, панна А. Шевчук і панна С. Депутат, остання в ролі Катерини.

Цей з мистецького боку удатний виступ повинен бути заохотою для „Просвітного Гуртка“ до дальшої праці.

Цим він хоче сказати, що воно натякає на полові зносини. Тимчасом усякому, хто знає українську мову від народу, ясно, що це слово нічого подібного не нагадує. Воно походить від слова „віддавати“ сина або дочку. Висказує воно функцію родичів при дружненні дітей. Висказує воно владу батьків над дітьми. „Віддавання“ це немовби останній акт батьківської влади над дитиною, яким родичі зрікаються влади над дитиною, і роблять її самостійною або піддають, у випадку дочки, під владу іншого чоловіка.

У тому значінні „віддавання“ не є питомим галицьким словом. Уживається його по всій Україні. „Віддавання“ — це культовий явище, до якого не можна підходити ні з мірилом гріха, ні з мірилом етики, ні пристойності.

ЗВІДКИ НЕПРИСТОЙНОСТІ? По українськи говориться „Віддалася на лиху долю“ — значить: дістала лихого чоловіка.

„Віддалася на дрібні діти“ значить: віддалася за вдівця, що має дрібні діти.

Є й фрази з самим „віддаватися“, але й у таких випадках це слово не має того значіння, яке підсуває „Рідна Мова“. Як кажуть: „Віддалася — втопилася“, то це значить: вийшла заміж, але нещасливо.

Можна сказати, що наш чоловік буде розуміти під словом „віддаватися“ те, на що натикає „Рідна Мова“, лише тоді, коли не тільки знає, але й думає по польськи або по московськи.

Через те й гукають: „Викинути це слово з українського словника!“ не буде мати ніякого послуху. Це слово загальноприйняте в українській народній поезії, і всюди в тому значінні, яке „Рідна Мова“ називає пристойним, а відомо: з пісні слова не викидають. Лекше викинути саму пісню. А чейже й „Рідна Мова“ не скаже з купанням вилити й дитину.

А тепер кілька слів до тих, що то їм доля нашої молоді „так дуже на серці“. Де ви, старші громадяни, були, коли та наша патріотична молодь ставила цю виставу? Ви вмієте журитися і кивати головою над „пропадаючою молоддю“. Колиж та молодь не пропадає і йде до вас, то ви її опускаєте. Старше громадянство мусить оцінити добрі почини нашої молоді. В противнім випадку не нарікаймо, коли вона від нас відходить.

Митро Пасічник.

БАЛТІМОР, МД.

Концерт у честь Івана Франка.

Дня 7 червня ц. р. наша громада вшанувала пам'ять нашого великого вчителя Івана Франка святочним концертом. Концертна програма складалася з промов, деклямацій і добрих співучих точок, що їх виконав місцевий „Мужеський Хор“ під управою п. Я. Слободяна.

Свято відкрив вступним словом Т. Нікула, президент Українського Клубу. Потім хор відспівав кілька пісень, а далі йшли деклямації, що їх з великим чуттям виголосили малі діти. Публика з захопленням приймала виступи дітей. Після цього слідувала святочна промова про Івана Франка, що її виголосив п. Я. Семенків. У тій промові бесідник розказав про життя великого поета, про його працю на народній ниві, яка то праця подібна була до праці каменяра, що лупає граніт, щоб пробити для народу шлях до поступу.

По святочній промові наступили знов хорові точки, а накінче гром. Нікула закликав зібраних, щоб зложили жертви на Рідну Школу. Збірка принесла п'ять доларів, які то гроші переслали через Об'єднання на призначену ціль.

Громадяни.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

БАЛТІМОР, МД.

З забави на Рідну Школу.

Йосиф Фаль і його дружина Катерина з Балтмору справили своє срібне весілля. На забаву зійшлися їх приятелі, які серед веселого настрою не забули також про рідний край і перевели між собою збірку на Рідну Школу, що принесла суму \$5.00. Крім того гром. Я. Семенків доложив від себе \$2, і разом суму \$7.00 вислано через Об'єднання на означену ціль.

Учасник.

В школі.

Малий Грицько у сільській школі ще не вміє додавати понад десять. В недалекому містечку відбувається якраз торг. Це використовує вчитель у тій цілі, щоб хлопцеві на живім примірі пояснити нову лекцію.

— Чи ти був коли на торзі?

— питає вчитель.

— Так.

— Отже вважай. Як ти ідеш на торг, дає тобі мама 8 грошів, а твій батько ще сім до того. Отже скільки матимеш тоді грошей на торг?

Малий надумується, але такий не вміє відповісти.

— Ну?

Вкінці хлопець вдоволено каже:

— То я хіба на той торг не піду...

З цирку.

— Ти не знаєш, — питається якогось малого хлопця старша пані, — що це за жінка, що виступає тут на арені як „жінка з найбільшою бородою“?

— Знаю, це мій тато.

В НЕДІЛЮ, УВАГА!

21
ЧЕРВНЯ 1936

(SUNDAY
JUNE 21, 1936)

МУЗИКА ПЕРШОРЯДНА.

Поважани Громадяни! Українські Товариства „Просвіта“, „Запорозька Січ“ і „Асторійська Громада“.

запрошують Вас всіх на цей пікнік з причини моральної і матеріальної Парк вигідний і здоровий як для старших так і для молодих та дітей, дуже вигідно забавитися на свіжій воздусі, зеленій траві. Вам відомо, що кожне з тих трох товариств помагає ріжним народним справам та своїм членам. З того пікніку частина доходу буде призначена на визвольну боротьбу.

Сподіваємося, що українське громадянство не забуде за цей день і прибуде гromадно на пікнік, а не пожалує. — За добру забаву ручить — Комітет.

ПОЗІР!

ОРГАНІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ (ОДВУ) і МУН, в КЛІВЛЕНД отсим пригадує, що

ПЕРШІ НАЦІОНАЛІСТИЧНІ МАНЕВРИ І ПІКНІК В КЛІВЛЕНД

В СУБОТУ, 4-ГО ЛІПНЯ (4TH OF JULY) 1936 РОКУ

НА ФАРМІ ПАРОХІЯЛЬНИЙ СВ. ПЕТРА І ПАВЛА ПРИ ГОРЦЬ РОВД І БРДВЮ.

Вступ на пікнік 25 центів.

- 1) БОСИ будуть відходити від Народного Дому в год. 8-мії рано, аж до 2:30 пополудні, що години там і зідтам назад. Перевіз на босах по 25 центів від особи. Діти нияке 12 років мають вступ вільний.
- 2) МАШИНАМИ їхати просто по Roadview до Pleasant Valley Rd., а відтак на право, аж на місце пікніку. Стріт назу брати West 25 стр. Бродью аж до кінця, а там трікати будуть забирати на місце аж на пікнік, а ввечері привезуть назад.

ПРОГРАМА:

- 1) РАНО, в години 10-тії, ПОЛЕВЕ БОГОСЛУЖЕННЯ, яке відправит о. В. Меренків. В Богослуженні вільно будуть участь всі привий українці, місцеві і позамісцеві, а також в кольних візьмуть участь мілітарні сили.
- 2) По Богослуженні КОРОТКІ ПРОМОВИ місцевих і позамісцевих бесідників. По тім пічнуться МАНЕВРИ, в яких візьмуть участь: місцевий Відділ ОДВУ і МУН ч. 8, при співучасті інших відділів ОДВУ з Дітройт, Акрон, Йонгстайн. Далі сотень Чорноморських Січей, а саме Сотні 20, 21, а також Сотні 22 з Лорейн, під командою сотника С. Фраліка.
- 3) Сотні Чорноморської Січі стоять під командою отаманів М. Левицького і В. Волошина, та сотників І. Тримблєка і І. Курча. Місцевий відділ ОДВУ і МУН під командою І. Поповича і М. Яцишина, та їх підпоручників Я. Жеруха і Д. Бока.
- 4) Не забуваймо, що наш літак „Националіст“, і два інші літаки беруть участь у тих Маневрах. Хто не бачив ще українського націоналістичного літака, той буде мати нагоду його побачити, а також по маневрах буде міг за залпатою на ньому переїхатися.

Шановні українці міста Клівленду! Організація Державного Відродження України, яка тут на американському ґрунті працює на те, щоб підтримати наш визвольний рух в Краю, просить Вас всіх взяти якинайвишню участь у тому пікніку. Він буде перелягом наших націоналістичних сил і тим самим він Вам справить не тільки особисту приємність, яку справляють інші пікніки, але також наіве Вас свіжким націоналістичним духом й через те скріпить морально, Вашу Організацію, а вслід за тим цілий наш рух, що прямує до визволення українських земель з чужої неволі і створення незалежної, соборної Української Держави.

СЛАВА УКРАЇНІ!

За Комітет: Д. Котович, гол.; Т. Оліяр, секр.; І. Филипів, скарбн.

ДЕВАДАСІ

Так звуться у своїй батьківщині, Індії, танцівниці, що на чужині більше відомі під назвою баядери. Слово девадасі значить „невільниця богів“. Колись, за давніх часів, танцювали в честь богів лише при богослужбових обрядах; нині танцюють і за гроші для гостей. Святиня їх учить танців і іншого мистецтва, головнов музики та співу, яким часто супровожують свій танець. Пісні бувають любовні.

Д. А. Мандельслог оповідає у своїх вражіннях із подорожі по східній Індії про новітні баядери, які держали при танцях дві помальовані палочки, якими вдарили до такту музики, бубнів і дзвінків. Танцівниці мають звичай поганяти чоловіків, щоб їх краса тимбільше впадала в очі.

Танці починаються звичайно повільним темпом, що звичайно прискорюється. Часто танці є воєнні, що зображають напад і оборону, або зображають любовні муки.

Девадасі починають учитися танців дуже вчасно. Їх учителькою буває звичайно рідна мати, бо звання танцівниці в Індії дідичне. Вже на 8-му році виступають дівчата як справжні танцівниці при прославлуванні богів. У літах, коли в інших краях танцівниця щойно починає розвиватися, індійська танцівниця вже стара та присвячується, яку це робила її мати, вичуванню молодих девадасі.

Танковий культ в Індії глибоко закорінений і має свою традицію. Доказують це два старинні індійські твори: Натям і Натасютра, що є свого роду підручниками для танцівниць, що виступають у старих індійських драмах.

ПОЗІР! ДІТРОЙТ, МІШ., І ОКОЛИЦІ! ПОЗІР!

УКРАЇНСЬКИЙ ЛЕТУНСЬКИЙ

ДЕНЬ

ПОЛЕВІ ВПРАВИ

ЧЛЕНІВ С. Г. Д., ПРИ СПІВУЧАСТІ 119 КОМПАНІЙ

107-го МЕД. ПОЛКУ АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ

відбудуться

В ДНЯХ 4-ГО І 5-ГО ЛІПНЯ 1936 РОКУ

(SATURDAY & SUNDAY, 4th and 5th OF JULY, 1936)

У ВЕЛКОМ ПАРКУ (WELCOME PARK)

(в городі Пристава — 15½ милі — Лівернойс)

Багата програма: Полеві вправи, лети студентів української авіаційної школи, базар ріжнородности та несподіванка на вступні білети. — Добрий музика. — Добрий буфет.

Дороговказ: Іхати зі східної сторони по Dequindre Rd., до Maple Road, потім на ліво до Livernois, а описля на право, аж до написи „Welcome Park“. — З західної сторони: просто по Livernois, через Royal Oak по Main St., далше по Livernois аж до „Welcome Park“. 142,8,53

Автобуси будуть обслуговувати гостей від 10-тої години рано до 10-тої години ввечір, а саме від Української Хати, Грейлінг вул., та салі Укр. Політичного Клубу при Cicotte вул.

УВАГА! ПАСЕЙК, ГАРФІЛД, КЛІФТОН І ОКОЛИЦІ! УВАГА!

РІДНА ШКОЛА ПРИ УКР. ПРАВ. ГРОМАДІ, 47 ГОВП ВУЛ.

під управою о. С. Мусійчука дає

ЗАКІНЧЕННЯ ШКІЛЬНОГО РОКУ

КОНЦЕРТ І ПРЕДСТАВЛЕННЯ „ПІЛЬНА-КВІТКА І СІРІТКА“

опера в 2-ох актах (о. С. М.)

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 21-ГО ЧЕРВНЯ (JUNE) 1936 РОКУ

Початок в години 7-мії ввечір. — Вступ вільний для всіх.

Приходьте численно на цей літній ввечір і оцініть тяжку річну працю науку цієї великої укр. школи. Найкращою точкою програми буде окінчуча класа, з 23. школярів, що дістануть свідоцтва.

142

УВАГА! АЛЕНТАВН, ПА., І ОКОЛИЦІ! УВАГА!

ПЕРІШИЙ ВЕЛИЧАВИЙ

ПІКНІК

улаштує

УКРАЇНСКА ПРАВОСЛАВНА ПАРОХІЯ,

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 21-ГО ЧЕРВНЯ (JUNE) 1936 РОКУ

НА NORMAN BURKE'S FARM, FULLERTON, PA.

Шановні Громадяни! Приходьте усі розвеселитися і відпочати на свіжому воздусі. Заряд церковний старець, щоб на цьому пікніку вдоволили вас добірною музикою та й іншими гарними і веселими несподіванками. Тому просимо до якнайчисленнішої участі.

142

В кожній українській хаті повинен знаходитися

часопис „Свобода“.

